Finansējuma sadalījumā NVO ir vērojams cinisks favorītisms un atkāpes no ministriju funkcijām

Īpaši tas attiecas uz VARAM, Finanšu un Ekonomikas ministrijām

Juris Paiders

Kā liecina Finanšu ministrijas publiskotā informācija par valsts budžeta finansējumu nevalstiskajām organizācijām pēdējo divarpus gadu laikā, tad sadalot līdzekļus nevalstiskajām organizācijām ir vērojams gan izteikts favorītisms, gan arī finansējumu saņem NVO, kuru mērķi neatbilst ministriju funkcijām.
Iepriekš tika aplūkotās Satiksmes, Iekšlietu, Ārlietu, Kultūras un Zemkopības ministrijas. Šajā rakstā tiek aplūkots NVO finansējuma sadalījums Aizsardzības, Veselības, Finanšu, Ekonomikas, kā arī Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijās

Jāatgādina, ka šī gada 6 .augustā Finanšu ministrija publiskoja Valsts budžeta maksājumu apjomu nevalstiskajām organizācijām (NVO) par pēdējiem divarpus gadiem (no 2024. gada līdz 2026. gada vidum).
Datu apkopojumā ir izmantoti Finanšu ministrijas publiskotā Valsts Kases datu fails (t.s. arī Ministru kabineta sanāksmes materiālos ievietotais) par NVO finansējumu, kā arī Edgara Jēkabsona 6. augustā izveidotais NVO datu pārlūks (https://edgarsjekabsons.lv/darbnica/nvo-dati-2026/). Edgars Jēkabsons ir viens no vadošiem Latvijas informācijas tehnoloģiju speciālistiem ar vairāk nekā 20 gadu pieredzi.

VARAM un NVO – šī ministrija ir “zaļo nevalstisko darboņu” un “neatkarīgo ekspertu” ienākumu garants

Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) laika posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam piešķīra NVO aptuveni 10,3 miljonus eiro. VARAM ministrijai izdevumu apjoma NVO attiecība pret kopējo izdevumu apjomu 2024. gadā bija 4,7%, bet 2025. gadā 3,07%, kas ir krietni vairāk nekā vidēji valsts struktūrās (attiecīgi 1,24% 2024. gadā un 1,44% 2025. gadā)
Atbilstoši nolikumam VARAM ir vadošā valsts pārvaldes iestāde dabas aizsardzībā, reģionālajā attīstībā, pašvaldību attīstībā un pārraudzībā, teritorijas attīstības plānošanā un zemes pārvaldībā, valsts pārvaldes pakalpojumu pārvaldībā, informācijas sabiedrības un digitālās transformācijas

attīstības plānošanā, koordinācijā un pārvaldībā, valsts pārvaldes digitālo tehnoloģiju pārvaldībā, kā arī datu pārvaldībā.
Līdz ar to VARAM funkcijas ir izstrādāt politiku šādās jomās dabas aizsardzībā, reģionālajā attīstībā, pašvaldību sistēmas attīstībā, teritorijas attīstības plānošanā, tai skaitā ainavu plānošanā, zemes pārvaldībā, informācijas sabiedrības pārvaldībā, valsts pārvaldes pakalpojumu pārvaldībā un valsts pārvaldes digitālo tehnoloģiju pārvaldībā. Ja Zemkopības ministrija ir atbildīga par lauku attīstību, tad VARAM tvērums ir krietni plašāks – visa reģionālā attīstība.

Vislielākais NVO finansējuma saņēmējs šajā ministrijā laika posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam bija nodibinājums "Latvijas Dabas fonds" (2,965 miljoni eiro, 28,7% no NVO finansējuma), kura mērķis ir veicināt dabas daudzveidības saglabāšanu Latvijā (“Dabas daudzveidības saglabāšana un atjaunošana Latvijā ar atbildību par planētu un cilvēkiem”).

Otrajā un trešajā vietā ir ar reģionālā attīstību cieši saistītas organizācijas - Latvijas Pašvaldību savienība (1100,1 tūkstoši eiro, 10,64% no NVO finansējuma), un Latvijas Lauku tūrisma asociācija "Lauku ceļotājs" (622,2 tūkstoši eiro, 6,02% no NVO finansējuma). Tālāk sekoja Latvijas Ornitoloģijas biedrība (609,3 tūkstoši eiro, 5,89% no NVO finansējuma), Baltijas Vides Forums (383,9 tūkstoši eiro, 3,71% no NVO finansējuma), Nodibinājums "Mākslīgā intelekta centrs" (370,0 tūkstoši eiro, 3,58% no NVO finansējuma), "Vides izglītības fonds" (343,3 tūkstoši eiro, 3,32% no NVO finansējuma), Biedrība "Baltijas dabas kapitāla institūts" (306,9 tūkstoši eiro, 2,97% no NVO finansējuma) un Pasaules dabas fonds (269,5 tūkstoši eiro, 2,61% no NVO finansējuma). Izņemot nodibinājumu "Mākslīgā intelekta centrs", kura mērķi sakrīt ar VARAM digitālās tehnoloģijas politikas funkciju, pārējās NVO ir saistītas ar dabas saglabāšanu.
Lai gan daudzas ar dabas saglabāšanu saistītas NVO ir ievērojamas Latvijas valsts budžeta līdzekļu saņēmējas, tās nesteidz izcelt savas organizācijas saistību ar valsts finansējumu. Piemēram nodibinājums Pasaules dabas fonds ir *World Wide Fund for Nature* (WWF) asociētais partneris Latvijā. WWF ir pārvalda decentralizēts tīkls, kurā stratēģiju nosaka WWF International padome, bet katras valsts nodaļas darbību kontrolē tās pašas valde. Latvijas nodibinājuma mājas lapā svaigākais gada pārskats ir par 2023. gadu, no kura var uzzināt, ka ienākumi no biedra naudām gan 2023. , gan 2022. gadā nodibinājumam bija apaļa nulle. Nodibinājuma ienākumus veidoja valsts dotācijas, projektu fondu finansējums un saimnieciskā darbība. Spriežot pēc publiskotajiem NVO datiem, Latvijas nodibinājuma ikgadējās iemaksas globālā World Wide Fund for Nature tīkla uzturēšanai sedza VARAM. No programmas “21.00.00 Vides aizsardzības fonds un iemaksas starptautiskajās organizācijās” pēdējo divu gadu laikā tam tika atvēlēti 129

tūkstoši eiro. Kopumā laika posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam no visām valsts struktūrām nodibinājums Pasaules dabas fonds saņēma nedaudz vairāk par pusmiljonu eiro. Bez VARAM finansējumu nodibinājumam līdzekļus pārskaitīja arī Zemkopības, Kultūras un Klimata un enerģētikas ministrija, kā arī Sabiedrības integrācijas fonds.
Vērtējot nevalstiskās organizācijas ar vislielāko VARAM finansējumu ir jāsecina, ka lielāko naudas saņēmēju mērķi ir atbilstoši VARAM funkcijām. Tomēr VARAM gadījumā r vērojams klajš favorītisms, kad īpaši lielie līdzekli tiek piešķirti tikai nedaudzām “izredzētajām” NVO. Bez tam ir vērojam izteikti nevienlīdzīga resursu sadale starp ministrijas funkcijām.
Ministrijai ir deleģētas astoņas funkcijas. Tas nozīmē, ka sadalot proporcionāli, vienas funkcijas sektoram būtu jāatvēl aptuveni viena astotā daļa (12,5%) no visa NVO atvēlētā finansējuma. Realitātē tikai septiņas ar dabas saglabāšanu saistītas NVO ("Latvijas Dabas fonds", Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Baltijas Vides Forums, "Vides izglītības fonds", Biedrība "Baltijas dabas kapitāla institūts", Pasaules dabas fonds, "Zaļā brīvība") pēdējo divarpus gadu laikā saņēma 48% no visa VARAM atvēlētā finansējuma NVO.

Tomēr vērtējot tās NVO, kas saņem ievērojami mazāku finansējumu - tikai procentu vai procenta daļas no VARAM kopējā nevalstiskajām organizācijām atvēlētā finansējuma, ir vērojam līdzsvarota attieksme starp naudas saņēmējiem. Šajā NVO grupā vairāk nav hipertrofēta naudas pārdale tikai par labu vienai funkcijai, bet vat atrast nevalstiskās organizācijas, kas realizē mērķis gandrīz visām ministrijas funkcijām.

Secinājumi. Vērtējot tikai NVO finansējumu VARAM ir vērojama hipertrofēta un nesamērīga vienas ministrijas funkcijas (dabas aizsardzības) finansēšana atņemot valsts resursus no citu ministrijas funkciju īstenošanas. Turklāt ir pamats domāt, ka dabas aizsardzības un vides saglābšanai domātos un nevalstiskām organizācijām atvēlētos resursu no Latvijas valsts budžeta ir monopolizējušas tikai nedaudzas politiskai elitei pietuvinātas nevalstiskas organizācijas.

Finansējuma sadales mērogs vairākām ar dabas saglabāšanu saistītām Latvija nevalstiskajām organizācijām rada pamatotus jautājumus par šo organizāciju “neatkarību” un ar šim organizācijām saistīto “ekspertu” neatkarību. Personas, kuru šodienas un nākotnes ienākumi, kuru ģimeņu labklājība un nākotnē ir cieši saistīta ar dabas saglābšanas mērķim novirzīto valsts budžeta līdzekļu apjoma pieaugumu nav neatkarīgi vērtētāji. Atzīt faktus, kad, kāda dzīvnieku vai augu suga Latvija vairāk nav apdraudēta, bet sakarā ar lauku masveida depopulāciju tādu sugu tagad ir ļoti daudz, nozīmē valsts un sabiedriskā finansējuma samazināšanos. Tas nozīmē arī nevalstisko darboņu ienākumu un “neatkarīgo ekspertu” ienākumu samazināšanos un šis ļaužu grupas galvenā vai pat vienīgā finansiālā balsts zudumu. Šādi ekspert

nav ieinteresēti paust patiesību, īpaši, ja patiesības publiska izpaušana apdraud viņu un viņu ģimeņu labklājību. Viņi ir ieinteresēti sabiezināt krāsas, meklēt un izcelt riti sastopamus vides pārkāpumus, atrast desmit gadus vecu putna ligzdu, lai saukt pēc mikrolieguma izsludināšanas utt,. Katra veca ligzda un uzkurbulēts sabiedriskā medija sauciens par kārtējo vides apdraudējumu nozīmē papildus valsts finansējumu un papildus ienākumus "nevalstisko" ekspertu grupai. Valsts pārbaroto nevalstisko organizāciju ekspertus ir jāpārtrauc uzskatīt par neatkarīgiem vērtētājiem. Iespējams, ka starp viņiem ir labi specialisti, bet ar valsts finansējumu saņemošām NVO cieši saistītie eksperti ir ieinteresētā puse nežēlīgā cīņa par valsts resursu pārdali. Viņi nav objektīvi un neatkarīgi vērtētāji.

Otra problēma rodas, kad ilgstoši ar politiskiem lēmumiem tiek piešķirts pārmērīgs finansējumus noteiktām ar dabu saistītām NVO. Tas rada riskus par šo NVO izmantošanu iekšpolitiskās cīņās un biznesa grupu konkurencē.

Ja galvenais naudas devējs, gluži kā Dons Korleone (galvenais varonis Mario Pjūzo romānā (un izcilā režisors ir Frānsisa Forda Kopolas filmā) "Krusttēvs"), palūgs veikt publiskas aktivitātes (piketus, ielaušanos īpašumā ar filmēšanu utt.) pret vienu uzņēmumu, bet par tādām pat neatbilstībām lūgs neaiztikt citu uzņēmumu, tad no šāda lūguma nav iespējams atteikties ... Atteiksies – sūkāsi ķepu un slaucīsi ielas, ja spēsi ar veselu ādu izkulties no momentā sāktas kriminālllietas par valsts līdzekļu izšķērdēšanu vai par ko citu. Rupji un ciniski.

Diemžēl ir fakti, kas rada pamatu aizdomām, ka valsts finansējumu ilgstoši saņem "ekoteroristu" grupas, kurus šādi tiek atalgotas par dalību iesaistoties biznesa un politiskajos konfliktos naudas devēja pusē.

Finanšu ministrija un NVO

Finanšu ministrija laika posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam piešķīra NVO vairāk nekā 73 miljonus eiro. Finanšu ministrija pēc Izglītības un zinātnes ministrijas ir otrs lielākais NVO finansētājs Latvijas valdībā. Finanšu ministrijas izdevumu apjoma NVO attiecība pret kopējo izdevumu apjomu 2024. gadā bija 1,13%, bet 2025. gadā 1,73%.
Nolikumā Finanšu ministrijas funkcijas ir norādītas tikai divas: "4.1. izstrādāt finanšu politiku; 4.2. organizēt un koordinēt finanšu politikas īstenošanu." Bez tam ir atruna "veikt citas ārējos normatīvajos aktos noteiktās funkcijas". Detalizētāk Finanšu ministrijas specializācija ir aprakstīta nolikuma 5. punktā, kur ir noteikti ministrijas uzdevumi. Tie ir izstrādāt un īstenot politiku valsts budžeta un finanšu vadības, muitas, nodokļu un nodevu sistēmas, nodokļu administrēšanas, publisko iepirkumu, iekšējā audita, grāmatvedības, tostarp ziņošanas par komercsabiedrību ilgtspēju, komercsabiedrību revīzijas un

ilgtspējas ziņojuma apliecinājuma, Eiropas Savienības Kohēzijas politikas un citas ārvalstu finanšu palīdzības revīzijas un citās omās.
Finanšu ministrijai ir jāizstrādā vienota valsts un pašvaldību budžeta sastādīšanas un izpildes metodoloģiju; likumprojekti par valsts budžetu kārtējam gadam un tā paskaidrojumus; jāsniedz metodisku palīdzību ar budžeta izstrādāšanu un izpildi saistītajos jautājumos tiešās pārvaldes iestādēm un atvasinātajām publiskajām personām; jāizvērtē pašvaldību apstiprināto budžetu atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām un jāanalizē pašvaldību budžetu izpildes rādītāji utt.
Finanšu ministrijai jāizstrādā valsts vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības scenāriji un vispārējās valdības budžeta prognozes fiskālās politikas pamatojumam. Jākoordinē komercsabiedrību iesniegumu par muitas nodokļa atcelšanu un kvotu piemērošanu, kā arī citu Eiropas Savienības dalībvalstu Eiropas Komisijā iesniegto iesniegumu noraidījumu tālāko virzību u.c.
Jāizstrādā valsts un privātās partnerības politiku un jākoordinē tās īstenošanu; jāveic revīzija ES fondu apguvē, jāveido valsts politiku sabiedriskā labuma organizāciju jomā. Jāveido azartspēļu un izložu organizēšanas politika, valsts un patērētāju interešu aizsardzības politika dārgmetālu, dārgakmeņu un to izstrādājumu izmantošanas jomā. Jāveic finanšu tirgus politikas vadība un politika noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā. Dažādi uzdevumi saistībā ar ES budžetu un līdzekļu kontroli
Finanšu ministrijai jāveic uzraugošās kompetentās iestādes funkcijas attiecībā uz zvērinātiem revidentiem un zvērinātu revidentu komercsabiedrībām, kā arī veic Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas pārraudzību Revīzijas pakalpojumu likumā tai deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu izpildes jomā.
Jāatzīmē, ka biedrība “Latvijas Zvērinātu revidentu asociācija” kurs pārraudzībā ir tieši minēta Finanšu ministrijas nolikumā publiskotajā NVO starp valsts budžeta saņēmējām NVO neparādās. Latvijas Zvērinātu revidentu asociācija organizē zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenus, veic zvērinātu revidentu sertifikāciju un veic citas valsts deleģētas funkcijas atbilstoši Revīzijas pakalpojumu likuma 6.pantam. Atbilstoši likumam Latvijas Zvērinātu revidentu asociācija ir neatkarīga Latvijas zvērinātu revidentu profesionāla korporācija, kuras “darbības finansēšanai tās biedri maksā ikgadēju biedra naudu asociācijas kopsapulces noteiktajā apmērā”
Vislielākais Finanšu ministrijas NVO finansējuma saņēmējs laika posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam bija "Latvijas ebreju kopienas restitūcijas fonds" (12 miljoni eiro, 16,42% no NVO finansējuma). Atbilstoši likuma “Par labas gribas atlīdzinājumu Latvijas ebreju kopienai” 4.pntam, no valsts budžeta līdz pat 2032. gada 31. decembrī pa daļām ir jāizmaksā 48,7 miljoni eiro, kuru saņēmējs ir nodibinājums "Latvijas ebreju kopienas restitūcijas fonds". Pildīt likumu ir Finanšu ministrijas uzdevums

Starp lielākajiem NVO finansējuma saņēmējiem no Finanšu ministrijas ir arī "Latvijas Informācijas tehnoloģiju klasteris" (9,78 miljoni eiro, 13,38% no NVO finansējuma), Biedrība "Latvijas Digitālais akselerators" (9,38 miljoni eiro, 12,84% no NVO finansējuma), "Augstākās izglītības un zinātnes informācijas tehnoloģijas koplietošanas pakalpojumu centrs" (3,65 miljoni eiro, 5,00% no NVO finansējuma). Visas šīs NVO tomēr būtu jāfinansē nevis Finanšu ministrijai, bet VARAM līdzekļiem, jo Finanšu ministrijai nolikums nosaka citus mērķus un citus uzdevumus.
Piektais lielākais Finanšu ministrijas NVO naudas saņēmējs bija biedrība "Tavi draugi" (3,44 miljoni eiro, 4,71% no NVO finansējuma). Biedrība “Tavi draugi” nodrošina palīdzības sniegšanu Latvijā un Ukrainā, organizējot un koordinējot Latvijas iedzīvotāju, organizāciju un uzņēmumu brīvprātīgo iesaisti. Tas ir Latvijas sabiedrībai un Latvijas drošībai svarīgs mērķis. Tomēr, vispirms ir jāuzdod jautājums, kāds tam ir sakars ar Finanšu ministrijas funkcijām? Otrkārt. Atbilstoši biedrības gada pārskatam, 2023. gadā 63,5% no biedrības ienākumiem (1,84 miljoni eiro) veidoja ziedojumi un dāvinājumi, bet tikpat kā visu pārējo - valsts dotācijas un ES fondi, tikai nedaudz- saimnieciskā darbība. Savukārt 2024. gadā ziedojumi un dāvinājumi veidoja tikai 29,6% no biedrības ienākumiem (2,16 miljoni eiro), tikpat kā viss pārējais bija valsts dotācijas un ES fondi, tostarp 1,2 miljoni eiro ienāca no Finanšu ministrijas. 2025. gada pārskats biedrības mājas lapā nav ievietots, taču Finanšu ministrija pērn biedrībai “Tavi draugi” novirzīja jau 2,2 miljonus eiro. Palīdzēt Ukrainai ir svarīgi un vajadzīgi. Tomēr nevajag mānīties. Struktūras, kas kādreiz palīdzēja Ukrainai pamatā izmantojot ziedojumus un dāvinājumus, tagad palīdz Ukraina tērējot Valts budžeta līdzekļus. Vai Finanšu ministrijai ir jābūt tieši tai struktūrai, kas izvēlas starpniekus palīdzības sniegšanai Ukrainai? Tas nav Finanšu ministrijas funkciju sarakstā! Turklāt biedrību “Tavi draugi” finansē ne tikai Finanšu ministrija, bet arī Sabiedrības integrācijas fonds.
Sestais lielākais Finanšu ministrijas NVO atvēlēto līdzekļu saņēmējs bija nodibinājums Fonds "Ziedot.lv" (3,15 miljoni eiro, 4, 31% no NVO finansējuma) Nodibinājums ir plaši pazīstams Latvijā. Atbilstoši LR UR tā mērķis ir “veicināt pozitīvas sociālas izmaiņas Latvijā, iesaistīt sabiedrību aktuālu problēmu risināšanā; veicināt vietējo ziedojumu piesaistīšanu sabiedriska labuma mērķu īstenošanai, it īpaši izglītības, bērnu un jauniešu, sociālajā, veselības, vides, sporta un pilsoniskās sabiedrības attīstības jomās; veicināt filantropiju un labdarību, kalpojot par resursu uzņēmumiem, kopienām un privātpersonām filantropijas jomā, nodrošinot ekspertīzi un konsultācijas.” Svarīgi sabiedriski nozīmīgi mērķi un uzdevumi. Kopš Krievijas agresijas pret Ukraina fonds īstenoja projektus Ukrainas karavīru un civiliedzīvotāju atbalstam. Svarīga misija! Nozīmīgi! Vajadzīgi! Nav diskusijas par to! Tikai, kāds tam visam ir sakaras ar Finanšu ministrijas funkcijām un uzdevumiem?

Lielāko saņēmēju desmitniekā vēl iekļuva "Latvijas Samariešu apvienība" (3,13 miljoni eiro, 4,28% no NVO finansējuma), Fonds *Entrepreneurs for Peace* (2,56 miljoni eiro, 3,50% no NVO finansējuma), Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācija (1,36 miljoni eiro, 1,86% no NVO finansējuma) un nodibinājums "Raunas evaņģēliski luteriskās draudzes diakonijas centrs" (1,27 miljoni eiro, 1,74% no NVO finansējuma).
Biedrība “Latvijas Samariešu apvienība” ir “viena no lielākajām un vecākajām nevalstiskajām organizācijām Latvijā, palīdzot cilvēkiem jau vairāk nekā 30 gadus. „Prieks palīdzēt" – mūsu devīze, īstenojot labos darbus.” Ir daudz dzirdēts un lasīts par biedrības labajiem darbiem! Kāds tam visam ir sakaras ar Finanšu ministrijas funkcijām un uzdevumiem?
Nodibinājums Fonds *Entrepreneurs for Peace* ir uzņēmēju organizācija Ukrainas atbalstam. Svarīgs darbs! Ukraina ir jāatbalsta! Kad uzņēmējiem aptrūkstas nauda Ukrainas atbalstam, tad valsts var kādi brīdi finansēt organizāciju uzņēmēju vietā. Lai gan tas tā īsti smuki nav. Precīzāk būt nodibinājumu pārdēvēt Finanšu ministrija kopā ar uzņēmēji mieram, nevis tikai *Entrepreneurs for Peace*. Tas pats jautājums. Kāds tam visam ir sakaras ar Finanšu ministrijas funkcijām un uzdevumiem?
Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācija ir svarīga nozares organizācija. Tās funkcijas tieši attiecas uz Ekonomikas ministriju, kuras nolikumā ir norādīta tieša atbildība par tūrisma politika;. Tomēr pēdējo divarpus gadu laikā Ekonomikas ministrijas finansējums Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācijai bija tikai 7,5 tūkstoši eiro, bet Finanšu ministrijas finansējums- 1,36 miljoni eiro.
Nodibinājums "Raunas evaņģēliski luteriskās draudzes diakonijas centrs" “ir vācu partneru un Raunas luterāņu draudzes dibināts uzņēmums. Nodibinājums ir partneris visiem cilvēkiem, kuriem ir grūtības, nepieciešama palīdzība, kā arī cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Nodibinājums veic minēto kalpošanas darbu saskaņā ar Latvijas Evaņģēliski luteriskās baznīcas pamatprincipiem un praksē realizē kristīgo tuvākā mīlestību.”
Nodibinājuma mērķis ir diakonijas darbs un sociālo pakalpojumu sniegšana pensionāriem, personām ar īpašām vajadzībām, slimniekiem un invalīdiem, kā arī viņu sociālās integrācijas veicināšana Raunas pagastā. Tātad. Nevis visā Latvijā, bet tikai Raunas pagastā. Ja kāds nezina, tad Diakonija ir kristīgās baznīcas praktiskā kalpošana un sociālais darbs, kas vērsts uz palīdzības sniegšanu cilvēkiem viņu fiziskajās, materiālajās un garīgajās vajadzībās.
Pēdējo divarpus gadu laikā Labklājības ministrija diakonijas centram atvēlēja 856 tūkstošus eiro, bet Finanšu ministrija - 1,2 miljonus. Ļaudis, kuri nav pārliecināti ateisti noteikti piekritīs, ka diakonijas darbs kristiešiem ir svarīgs. Tikai vēlreiz, kāds tam skars ar Finanšu ministrijas funkcijām?
Vēl virs viena miljona eiro, pēdējo divarpus gadu laikā, no Finanšu ministrijas saņēma Centrs MARTA (1,21 miljoni eiro, 1,65% no NVO finansējuma),

Latvijas Datortehnoloģiju asociācija (1,10 miljoni eiro, 1,51% no NVO finansējuma), Vieglās rūpniecības uzņēmumu asociācija (1,08 miljoni eiro, 1,48% no NVO finansējuma) un "Zaļās mājas" (1,03 miljoni eiro, 1,41% no NVO finansējuma). Centra Marta uzdevumi, jau ir aplūkoti iepriekšējā rakstā. “Centrs MARTA nodrošina valsts apmaksātu pakalpojumu un atbalstu cilvēkiem, kuri cietuši vardarbībā vai cilvēku tirdzniecībā.” Centru Marta finansē gan Ārlietu gan Finanšu, gan Izglītības un zinātnes, gan Labklājības, gan Tieslietu un Kultūras ministrijas un pat Sabiedrības integrācijas fonds. Visi draudzīgi finansē Centru Marta neprātojot par katras ministrijas atšķirīgajām funkcijām.

Latvijas Datortehnoloģiju asociācijas mērķi atbilst VARAM funkcijām, bet Vieglās rūpniecības uzņēmumu asociācijas mērķi saskan ar Ekonomikas ministrijas funkcijām. Tomēr pēdējo divarpus gadu laikā Ekonomikas ministrijas finansējums Vieglās rūpniecības uzņēmumu asociācija bija tikai 9,4 tūkstoši eiro, bet Finanšu ministrijas finansējums - 1,08 miljoni eiro. Savukārt biedrība “Zaļās mājas” ir “organizācija, kuras mērķis ir veicināt izpratni par meža nozari un attīstīt Latvijā ilgtspējīgu būvniecību, kas respektē ekoloģiskos ierobežojumus un ir sociāli un finansiāli izdevīga.” Atkal. Kādas ir Finanšu ministrijas funkcijas?

Lielāko Finanšu ministrijas NVO finansējuma saņēmēju divdesmitpiecniekā ir pilns ar nozaru un profesionālajām organizācijām, kuru funkcijas tieši attiecas uz Ekonomikas ministriju: "Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija" (985,3 tūkstoši eiro, 1,35% no NVO finansējuma), Latvijas Logu un durvju ražotāju asociācija (925,3 tūkstoši eiro, 1,27% no NVO finansējuma), "Latvijas Poligrāfijas asociācija" (761,5 tūkstoši eiro, 1,04% no NVO finansējuma), "Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības asociācija" (708,7 tūkstoši eiro, 0,97% no NVO finansējuma), Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācija (620,5 tūkstoši eiro, 0,85% no NVO finansējuma), "Latvijas Ķīmijas un farmācijas uzņēmēju asociācija" (562,3 tūkstoši eiro, 0,77% no NVO finansējuma), "Latvijas Drošības un aizsardzības industriju federācija" (557,5 tūkstoši eiro, 0,76% no NVO finansējuma), Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija (517,1 tūkstoši eiro, 0,71% no NVO finansējuma), "Latvijas Restorānu biedrība" (460,7 tūkstoši eiro, 0,63% no NVO finansējuma) utt.

Pat Latvijas Teātra darbinieku savienībai (476,2 miljoni eiro, 0,65% no NVO finansējuma) lielāko daļu finansējuma saņēma nevis Kultūras ministrija, bet no Finanšu ministrija.

Kā 35. lielākais Finanšu ministrijas NVO atbalsta saņēmējs bija biedrība Papardes zieds (340 tūkstoši eiro, 0,46% no NVO finansējuma). Kā biedrības pirmais mērķis LR UR ir norādīts: “Panākt, lai visiem Latvijas iedzīvotājiem būtu iespēja īstenot seksuālās un reproduktīvās tiesības, lai cilvēki un

ģimenes būtu veselīgas, laimīgas un noturīgas, lai bērni dzimtu gaidīti, mīlēti un veseli”

Otrs mērķis ir “Jaunieši ir īpaši svarīga organizācijas darbības mērķa grupa, tādēļ "Papardes zieds" mērķis ir iesaistīt jauniešus aktivitātēs, kas skar viņu seksuālās un reproduktīvās tiesības, informēt Latvijas jauniešus jautājumos, kas saistīti ar seksuālo un reproduktīvo veselību, iesaistīt brīvprātīgos jauniešus vienaudžu izglītošanā, kā arī atbalstīt jauniešu iniciatīvu un veicināt jauniešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā.”

Ļoti svarīgi mērķi. Seksuālo tiesību realizācija ir nozīmīga cilvēka bioloģijas daļa. Tikai kāds tam visam ir sakars ar Finanšu ministrijas funkcijām? Nav taču grūti panākt Ministru kabineta lēmumu, lai precizētu nolikumu un kā vienu no Finanšu ministrijas funkcijām ierakstīt “seksuālu tiesību realizācijas veicināšana”, tad pretrunu un lieku jautājumu nebūs! Te gan ir jāpiebilst, ka mazāku finansējumu par Finanšu ministrijas piešķirot, Papardes zieds saņēma arī no Sabiedrības integrācijas fonda, Tieslietu, Kultūras, Labklājības, Izglītības un zinātnes un Aizsardzības ministrijām. Kopumā pēdējā pusotra gada laikā Papardes zieds no valsts budžeta saņēma pusmiljonu eiro.

No tā visa atliek secināt, ka Finanšu ministrija jau labu laiku ir pārveidota par nevalstisko organizāciju finansēšanas centru. Finanšu ministrijai kaut kādu, iespējams senāk ļoti svarīgu, apstākļu rezultātā ir uzticētas funkcija būt par galveno ES naudas plūsmas dalītāju nozarēs, kas ir neatbilst Finanšu ministrijas kompetences sfērai un Ministru kabineta apstiprinātajā nolikumā noteiktajām ministrijas funkcijām.

Aizsardzības ministrija un NVO

Kā jau minēts arī Aizsardzības ministrija NVO atbalsta ievērojami mazāk par citām ministrijām. Tomēr laika posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam ministrijas finansējumu saņēma 244 NVO. Tiesa 29 nevalstiskās organizācijas saņēma par 100 eiro mazāku summu, 72 nevalstiskās organizācijas saņēma starp 101 un 500 eiro, bet 32 nevalstiskās organizācijas tika finansētas ar summu starp 501 un 1000 eiro. Respektīvi - 133, jeb vairāk par pusi no atbalstītajām NVO divarpus gada laikā no Aizsardzības ministrijas saņēma mazāk par 1000 eiro. Vēl 31 NVO – saņēma no Aizsardzības ministrijas starp 1001 un 2000 eiro, bet atbalstu virs 10 000 eiro saņēma– tika 40 nevalstiskās organizācijas.
Aizsardzības ministrijai funkcijas ir – “izstrādāt valsts aizsardzības politiku; organizēt un koordinēt valsts aizsardzības politikas īstenošanu; organizēt un koordinēt valsts politikas īstenošanu ģeodēzijas, karto-grāfijas un ģeotelpiskās informācijas jomā; organizēt un koordinēt valsts politikas īstenošanu militārās izglītības un zinātnes jomā; plānot Nacionālo bruņoto spēku vidēja termiņa un ilgtermiņa spēju attīstību, tajā skaitā infrastruktūru,

personālu, finanses un nodrošinājumu ar materiāltehniskajiem līdzekļiem; organizēt un koordinēt nacionālās aizsardzības un drošības industrijas attīstības veicināšanas politiku; nodrošināt sabiedrību ar nepieciešamajiem informācijas resursiem par valsts aizsardzības tematiku; veicināt sabiedrības izpratni par Latvijas dalību Ziemeļatlantijas līguma organizācijā; veidot audiovizuālos materiālus par valsts drošības un aizsardzības tematiku atbilstoši Ziemeļatlantijas līguma organizācijas audiovizuālo resursu ražošanas vadlīnijām; pārvaldīt ieguldījumus valsts aizsardzības industrijā, organizēt un koordinēt nacionālās aizsardzības un drošības industrijas attīstības veicināšanas politiku".

Tā ir ļoti plaša funkciju tematika. Līdz ar to ir pilnīgi loģiski, ka seši lielākie (virs 100 tūkstošie eiro) Aizsardzības ministrijas NVO finansējuma saņēmēji laikā posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam bija biedrība "Latvijas Drošības un aizsardzības industriju federācija" (232,5 tūkstoši eiro, 10,62% no visa NVO finansējuma), "Brāļu kapu komiteja" (210,4 tūkstoši eiro, 9,61% no visa NVO finansējuma), Latvijas Transatlantiskā organizācija (200,8 tūkstoši eiro, 9,18% no visa NVO finansējuma), Latvijas Nacionālo Karavīru biedrība (107,6 tūkstoši eiro, 4,92% no visa NVO finansējuma), Mednieku klubs "Gambija" (106,2 tūkstoši eiro, 4,85% no visa NVO finansējuma) un Rīgas Latviešu biedrība (104,6 tūkstoši eiro, 4,78% no visa NVO finansējuma). Praktiski visu NVO mērķi sakrīt ar Aizsardzības ministrijas funkcijām. Jautājums varētu būt paar Mednieku klubu "Gambija", tomēr tā darbības novads sakrīti ar jaunizveidotā Sēlijas poligona atrašanās vietu. Līdzīga aina ir arī ar nākamajiem sešiem lielākajiem NVO atbalsta saņēmējiem - Latvian extreme wrestlers club (71,9 tūkstoši eiro, 3,28% no visa NVO finansējuma), Latvijas Šaušanas federācija (63,3 tūkstoši eiro, 2,89% no visa NVO finansējuma), Drone Force - Europe (60,8 tūkstoši eiro, 2,78% no visa NVO finansējuma), Latvijas Sarkanais Krusts (57,3 tūkstoši eiro, 2,62% no visa NVO finansējuma), LATVIJAS NACIONĀLO PARTIZĀNU APVIENĪBA (53,4 tūkstoši eiro, 2,44% no visa NVO finansējuma) un Skydive Latvia (47,2 tūkstoši eiro, 2,16% no visa NVO finansējuma). Tās ir organizācijas sporta veidiem, kas atbilsts karavīru militārās sagatavotības uzlabošanai. Biedrība "Drone Force – Europe" ir dibināta, lai izveidotu vadošo bezpilota sistēmu kompetences centru un apvienotu bezpilota sistēmu operatoru kopienu, bet Skydive Latvia ir organizācija, kurā var nokārtot izpletņlēcēja sertifikātu utt. Tikai relatīvi neliels ministrijas finansējums tiek novirzīts NVO, kas formāli neatbilst tiešajām ministrijas funkcijām (Fonds atvērtai sabiedrībai DOTS , kas ir viens no festivāla LAMPA dibinātājiem, Latvijas Ornitoloģijas biedrība u.c.). Jāsecina, ka Aizsardzības ministrijas izdevumi NVO ir nenozīmīgi pret kopējiem ministrijas izdevumiem un izdevumi NVO ir atbilsto;ši ministrijas funkcijām.

Veselības ministrija un NVO

Veselības ministrija nav starp lielākajā NVO atbalstītājām. Pēdējos divarpus gados Veselības ministrija vairāk nekā 2,5 tūkstošus eiro pārskaitīja tikai 16 nevalstiskajām organizācijām. Laika posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam Veselības ministrija piešķīra NVO aptuveni 4,3 miljonus eiro. Veselības ministrijai izdevumu apjoma NVO attiecība pret kopējo izdevumu apjomu 2024. gadā bija 0,08%, bet 2025. gadā 0,11%.
Atšķirībā no citām ministrijām, Veselības ministrijas nolikumā funkcijas uzrakstītas ļoti lakoniski: “izstrādāt veselības politiku; organizēt un koordinēt veselības politikas īstenošanu; veikt citas ārējos normatīvajos aktos noteiktās funkcijas.” Savukārt ministrijas uzdevumi sadalīti trīs lielos blokos – sabiedrības veselības (7 uzdevumi), veselības aprūpes (18 uzdevumi) un farmācijas jomā (6 uzdevumi). Aptverts ir viss iespējamas sākot no pacientu aprūpes un ārstniecības līdz pat pētniecībai, medicīnas personāla un farmaceitu izglītībai tālākizglītībai utt.
Vislielākais Veselības ministrijas NVO finansējuma saņēmējs laikā posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam bija biedrība “Skalbes” (1,3 miljoni eiro, 30,49% no NVO finansējuma), Tā ir nevalstiskā organizācija, kas uztur diennakts tālruni “ attālinātu konsultāciju sniegšana cilvēkiem ar psiholoģiskām grūtībām tostarp, depresiju, pašnāvības domām, vientulību, zaudējumu, atkarībām u.c. “, kā arī īsteno dažādus ar psihisko veselību saistītus projektus. Lielāko saņēmēju sešiniekā vēl iekļuva biedrība " Nepaliec viens " (538,8 tūkstoši eiro, 12,60% no NVO finansējuma), "Latvijas Farmaceitu biedrība" (520,1 tūkstoši eiro, 12,17% no NVO finansējuma), "Bu(o)rn" (463,0 tūkstoši eiro, 10,83% no NVO finansējuma), Rehabilitācijas centrs "Mēs esam līdzās" (420,1 tūkstoši eiro, 9,83% no NVO finansējuma) un "Latvijas nieru un multiorgānu aizstājterapijas asociācija" (228,1 tūkstoši eiro, 5,34% no NVO finansējuma). Biedrības “Nepaliec viens” uzdevums ir “sociālo līdzdarbību, pilsoniskās sabiedrības attīstību, sniegtu atbalstu sociāli mazaizsargātām personām, bērniem, jauniešiem, darba spējīgām personām ar īpašām vajadzībām un senioriem, kam tas ir nepieciešams.”, bet biedrības "Bu(o)rn" mērķi ir “Veicināt cilvēku fizisko un mentālo veselību, pasniedzot profilaktiskas nodarbības un apmācības, kā arī attīstot metodiku mentālās veselības uzlabošanā; Veicināt cilvēku izpratni un informētību par stresa, psiholoģisku traumu, sēru un citu faktoru ietekmi uz cilvēka mentālo veselību.” Nākamajā lielāko saņēmēju sešiniekā iekļuva DIA+LOGS" , atbalsta centrs visiem, kurus skar HIV/AIDS (199,4 tūkstoši eiro, 4,66% no NVO finansējuma), Latvijas Sarkanais Krusts (176,8 tūkstoši eiro, 4,13% no NVO finansējuma), Biedrība "DIŽVANAGI" (162,3 tūkstoši eiro, 3,80% no NVO finansējuma), Nodibinājums "Baltic Institute of Social Sciences" (106,6 tūkstoši eiro, 2,49% no NVO finansējuma), "Latvijas Samariešu apvienība" (72,5 tūkstoši eiro, 1,70% no NVO finansējuma) un Latvijas Ārstu biedrība

(44,9 tūkstoši eiro, 1,05% no NVO finansējuma). Jāatzīmē, ka. pēdējo divarpus gadu laikā. no Latvijas Sarkanā Krusta ienākumiem Veselības ministrijas pārskaitījumu īpatsvars ir tikai nedaudz virs viena procenta no kopējās valsts budžeta naudas (16 miljoni eiro) , kuru saņēma Latvijas Sarkanais Krusts. Galvenie Latvijas Sarkanā Krusta finansētāji bija Labklājības ministrija un Sabiedrības integrācijas fonds. Savukārt biedrības „Dižvanagi" viens no galvenajiem mērķiem ir "rehabilitācijas un socializācijas programmu īstenošanu bērniem ar invaliditāti un atbalsta sistēmas veidošanu šo bērnu ģimenēm."

No tā var secināt, ka Veselības ministrijas izdevumi NVO pret kopējiem ministrijas izdevumiem ir nenozīmīgi un tie ir atbilstoši ministrijas funkcijām.

Ekonomikas ministrija un NVO

Ekonomikas ministrija laika posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam piešķīra NVO vairāk nekā 5,7 miljoni eiro, kas ir ievērojami mazāk salīdzinot ar Finanšu, Labklājības un pat Zemkopības ministriju. Ekonomikas ministrijas izdevumu apjoma NVO attiecība pret kopējo izdevumu apjomu 2024. gadā bija 0,39%, bet 2025. gadā 0,93%, kas ir mazāk par valsts struktūru vidējo finansējuma īpatsvaru (2025.g - 1,44%).

Nolikumā Ekonomikas ministrijas funkcijas un kompetences ir uzskaitītas ļoti detalizēti: "izstrādāt, organizēt un koordinēt politiku šādās nozarēs: ārējā ekonomiskā politika; būvniecības politika; iekšējā tirgus politika; inovāciju attīstības politika; komercdarbības attīstības politika; konkurētspējas attīstības politika; mājokļu politika; patērētāju tiesību aizsardzības politika; privatizācijas politika; rūpniecības politika; standartizācijas politika; tautsaimniecības struktūrpolitika; tūrisma politika. Bez tam funkcijas ir organizēt un koordinēt likumu un citu tiesību aktu īstenošanu.

Šo plašo funkciju klāstu papildina 11 uzdevumi no kuriem tautsaimniecības struktūrpolitikas koordinācijas jomā ir vēl 7 papilduzdevumi, bet ārējās ekonomiskās politikas jomā vēl 6 papilduzdevumi.

Vislielākais Finanšu ministrijas NVO finansējuma saņēmējs ministrijas laika posmā no 2024. gada līdz 2026. gada 15. jūlijam bija biedrība "Junior Achievement Latvia" (643,7 tūkstoši eiro, 11,36% no NVO finansējuma), kas desmitiem gadu darbojas, lai attīstītu pilnveidotu "jauniešu zināšanas un prasmes uzņēmējdarbībā ar praktiskām metodēm visos izglītības līmeņos, lai radītu nākotnes starptautiskos līderus un nozaru ekspertus; nodrošināt Junior Achievement Worldwide un Junior Achievement Europe programmu darbību Latvijā."

Tālāk sekoja nodibinājums "TechChill" (392,1 tūkstoši eiro, 6,92% no NVO finansējuma), nodibinājums "Startup House Riga" (365,1 tūkstoši eiro, 6,44% no NVO finansējuma), nodibinājums "Latvijas Tehnoloģiskais centrs" (259,9

tūkstoši eiro, 4,59% no NVO finansējuma) un Latvijas Jaunuzņēmumu asociācija (216,1 tūkstoši eiro, 3,81% no NVO finansējuma). Par šo NVO mērķu atbilstību Ekonomikas ministrijas funkcijām nepadzetu būt šaubām.
Savukārt sestais lielākais Ekonomikas ministrijas NVO naudas saņēmējs bija "RAC.LV" (212,4 tūkstoši eiro, 3,75% no NVO finansējuma), jeb Rencēnu Autoklubs - “biedrība kura ir autosportā kopš 1995.gada”.
Astotais lielākais Ekonomikas ministrijas NVO naudas saņēmējs bija "BĒRNU SLIMNĪCAS FONDS" (199,0 tūkstoši eiro, 3,51% no NVO finansējuma), bet desmitais lielākais - Latvijas Basketbola Savienība (168,6 tūkstoši eiro, 2,98% no NVO finansējuma).
Sporta politika ir tieši un nepārprotami deleģēta Izglītības un zinātnes ministrijai (nolikuma 4.1 punkts)., bet Bērnu slimnīcas atbalsts nav Ekonomikas ministrijas visai daudzo funkciju uzskaitījumā.
Izskatās, ka Ekonomikas ministrija (pēc Izglītības un zinātnes ministrijas) ir otrs lielākais ar sportu saistīto NVO finansētājs. Ekonomikas ministrija pēdējo divarpus gadu laikā plaši atbalstīja basketbola, karatē un citu sporta veidu klubus un federācijas (dilstošā secībā):
"STREETBASKET" (103,5 tūkstoši eiro, 1,83% no NVO finansējuma), Latvijas Volejbola federācija (97,5 tūkstoši eiro, 1,72% no NVO finansējuma), "Eiropas jaunatnes basketbola līga" (85,5 tūkstoši eiro, 1,51% no NVO finansējuma), "Nodibinājums "Māra Štromberga aģentūra"" (70,1 tūkstoši eiro, 1,24% no NVO finansējuma), Biedrība "Karatē skola" (51,6 tūkstoši eiro, 0,91% no NVO finansējuma), Latvijas Džudo federācija (41,9 tūkstoši eiro, 0,74% no NVO finansējuma), "Latvijas Golfa federācija" (40,8 tūkstoši eiro, 0,72% no NVO finansējuma), "Alfrēda Kraukļa VEF basketbols" (40,2 tūkstoši eiro, 0,71% no NVO finansējuma), LATVIJAS TAEKVONDO FEDERĀCIJA (37,8 tūkstoši eiro, 0,67% no NVO finansējuma), Veselības uzlabošanas klubs "KASKADS" (33,8 tūkstoši eiro, 0,60% no NVO finansējuma), Latvijas Olimpiskā komiteja (30,3 tūkstoši eiro, 0,53% no NVO finansējuma), Latvijas Paukošanas federācija (19,8 tūkstoši eiro, 0,35% no NVO finansējuma), Mednieku un makšķernieku klubs "Lūsīši" (19,7 tūkstoši eiro, 0,35% no NVO finansējuma), "Ippon.lv" (15,5 tūkstoši eiro, 0,27% no NVO finansējuma), Sporta biedrība "LATVIAN KARATE ASSOCIATION" (13,8 tūkstoši eiro, 0,24% no NVO finansējuma), Latvijas Minifutbola Asociācija (8,7 tūkstoši eiro, 0,15% no NVO finansējuma), Biedrība "Daugavpils Basketbols" (5,1 tūkstoši eiro, 0,09% no NVO finansējuma), Latvijas Galda tenisa federācija (2,7 tūkstoši eiro, 0,05% no NVO finansējuma), utt.
Savukārt 9,9 tūkstoš eiro tika piešķirti biedrībai "Krija jogas biedrība Latvijā" (0,17% no NVO finansējuma). Tiem kas nezina- šī biedrība “apvieno cilvēkus ar interesi par garīgo izaugsmi, meditāciju un veselīgu dzīvesveidu. Biedrības darbība balstās uz autentisko Krija jogas tradīciju, ko mācījuši dižie Meistari – Paramahamsa Hariharananda un Paramahamsa Prajnanananda.” Savukārtt

Krija joga ir “sena meditācijas sistēma: elpas un muskulatūras prakses, čakru apcere un dziļas vērības attīstīšana.”

Neviena cita ministrija Krija jogas biedrībai neatvēlēja ne centa, tāpēc visu citu ministriju čakras paliks neattīrītas. Šis teikums, tad arī varētu būt secinājums par Ekonomikas ministrijas politiku attiecībā par NVO finansējumu. Tomēr ir jānorāda, ka, salīdzinot ar Ārlietu vai Finanšu ministriju, Ekonomikas ministrija savām tiešam funkcijām neatbalsošu NVO finansēšanai tērēja ievērojami mazāk.

Secinājumi
Vēlreiz jāatgādina jaunās Finanšu ministrijas vadības noslēdzošais teikums publiskojot NVO finansējuma datus: “FM aicina VK izvērtēt iesniegto informāciju un iesniegt Ministru prezidentam un Finanšu ministrijai priekšlikumus izdevumu efektivizēšanai 2027.gadam un vidējam termiņam 2027.-2030.gadam, iekļaušanai izdevumu pārskatīšanas ziņojumā.”
Tas ir arī saprotams. Jaunajiem ministriem nav jāatbild par iepriekšējo ministru piekopto NVO finansējumu, bet Valsts Kontrole varētu būt neitrāls vērtētājs piekoptajām pārmērībām.

Pārējo ministriju NVO atbalsts tika aplūkot kādā no nākamajiem rakstiem.